

SENESTE SÅTIDSPUNKT FOR VÅRBYG

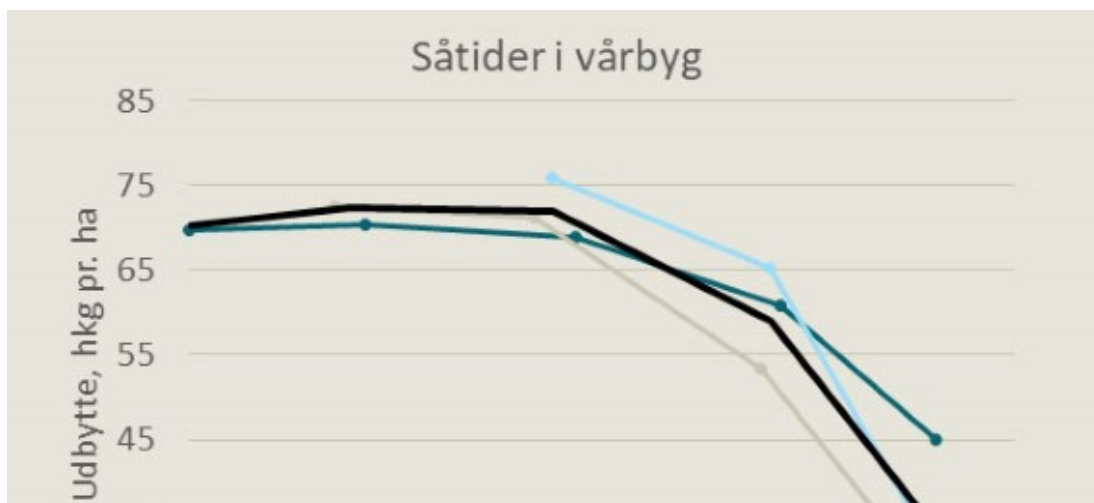
STØTTET AF

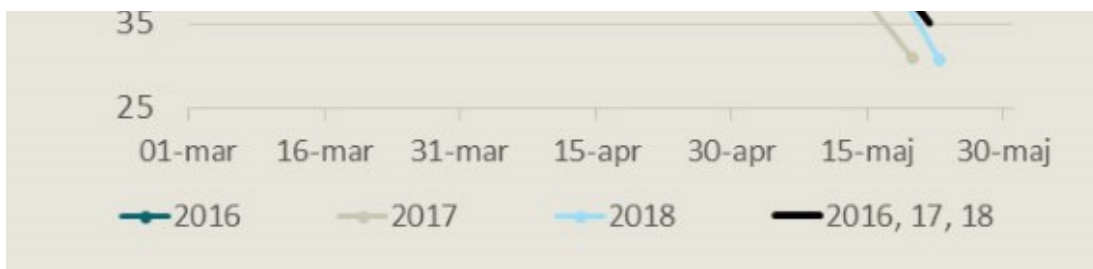
Promilleafgiftsfonden for landbrug

En forsøgsserie med såtider i vårbyg i 2016, 2017 og 2018 viser, at udbyttet falder kraftigt ved såtider senere end midten af april. Der kan ved udsigt til ringe høst i vintersæden også til vårbyg, men hvornår er det en økonomisk god forretning?

I 2016 og 2017 blev der anlagt landsforsøg med såtidspunkter i vårbyg. Formålet var at identificere udbyttets afhængighed af sådatoen og udsædsmængden for såning i perioden 1. marts til 1. juni. Afhængigt af udbyttens niveau beregnedes der for hver forsøgsdato et ligevægtsudbytte for vinterhvede og vinterrug. Forsøgene viser, at udsæden har begrænset betydning for udbytterne, og derfor regnes der kun på gennemsnittet af de fire udsædsmængder i forsøgene.

Bruttoudbyttet er forholdsvis stabilt, hvis der sås fra ultimo februar til medio april, hvorefter det falder markant, hvis der ses på gennemsnittet af forsøgene i de tre år. Dette er dog under forudsætning af etablering i et godt såbed, hvorfor jordens beskaffenhed kommer før datoen.

Ved en vårbygpris på 145 kr. pr. kg vil der ved såning medio april kunne opnås et dækningsbidrag på 7.300 kr. pr. ha (beregnet med gennemsnitlige stykomkostninger fra afgrødekalkuler på farmtal.dk) ved et høstudbytte svarende til gennemsnittet af de i alt syv forsøg i 2016-18.

Ved såning den 5. maj falder dækningsbidraget med 1.800 kr. til 5.500 kr. pr. ha, og udsættes såning til ultimo maj, er dækningsbidraget faldet til 2.200 kr. pr. ha. Dækningsbidraget skal dække maskin- og arbejdsomkostninger, og det kan vurderes, hvor mange omkostninger den enkelte bedrift har, og om der kan skabes en indtjening ved de lavere udbytter.

Dato for såning	Høstudbytte, hkg. pr. ha	Dækningsbidrag, kr. pr. ha
29. feb. - 5. marts	70	7.050
16. - 20. marts	72	7.300
7. - 15. april	72	7.300
1. - 7. maj	59	5.500
18. - 27. maj	35	2.200

Tidligere forsøg fra 1990-92 med færre sådatoer viste samme tendens med faldende udbytter jo længere hen på foråret der blev sået, hvorfor det anbefales at så senest medio april, hvis markens tilstand tillader det.

Omsåning

Overvejes det at omså vintersæd til vårsæd, skal de økonomiske konsekvenser ved omsåningen vurderes. Vurderingen bør ske ud fra en sammenligning af:

- Økonomien i den nuværende vintersædsafgrøde ved det forventede udbyttelniveau og under hensyntagen til udgifterne frem til høst
- Økonomien i at etablere en alternativ afgrøde ved forskellige forventelige udbyttelniveauer ud fra den forventede sådato

Se tidligere udarbejdet [artikel om de økonomiske konsekvenser](#). Der kan i øvrigt være forhold omkring gødnings- og pesticidanvendelse samt regler omkring grønne krav mv., som skal iagttages.

På baggrund af forsøgsresultaterne er der beregnet ligevægtsudbytter for vårbyg, vinterhvede og vinterrug, dvs. udbyttet, hvor dækningsbidraget efter maskin- og arbejdsomkostninger er det samme i de tre afgrøder. Omkostningerne til vintersæden, som blev afholdt i efteråret, er udeladt, og der indregnes kun omkostninger i foråret. Grafen aflæses ved det forventede

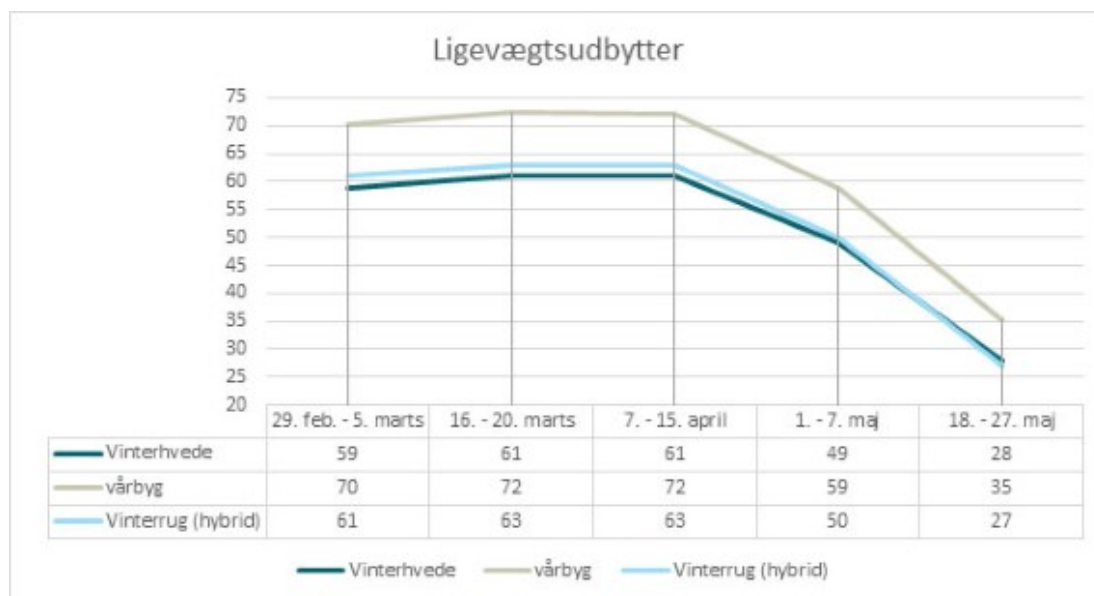
udbytte af vintersæden. Hvis der forventes et høstudbytte i en skadet vinterhvede på 59 hkg pr. ha, kan det aflæses, at kravet til udbyttet i vårbyg er ca. 70 hkg pr. ha, og seneste omsåningsdato er dermed 11.-15. april. Grafen viser et faldende ligevægtsudbytte desto længere hen på foråret omsåningsdatoen ligger.

Eksempel

Først i maj overvejer en landmand at omså en mark med vinterhvede, da hans forventning til udbyttet er på 45 hkg pr. ha. Han har en forventning om at kunne omså til vårbyg og høste 65 hkg pr. ha i vårbyg. Ud fra ligevægtsgrafen kan han se at for at have samme resultat som med 45 hkg vinterhvede, skal han høste ca. 60 hkg vårbyg pr. ha. Da han forventer 65 hkg pr. ha, kan der forventes en økonomisk gevinst ved omsåning.

Forventningen til vintersæden er altså en væsentlig faktor for seneste tidspunkt for omsåning, og jo længere tid vinterhveden ses an, desto mindre bliver udbyttet for vårbyggen, og dermed også ligevægtsudbyttet i vintersæden. Hvis vårbyggen kan høstes i en højere kvalitet, og hvis den kan afregnes som maltbyg til en højere pris, vil det sænke ligevægtsudbyttet i vårbyggen i forhold til vintersæden. Men en senere såning vil ofte give en ringere kvalitet af kornet og risikoen for, at kornet ikke kan afregnes som maltbyg, stiger.

Figur 2. Ved beslutning om omsåning af vinterhvede og vinterrug i foråret sammenholdes det forventede udbytte af vintersæden med det, der kan opnås ved omsåning med vårbyg på en given dato. Ligevægtsudbytter, hvor vårbyg giver det samme nettoudbytte som vinterhvede og vinterrug ved forskellige sådatoer for vårbyg, kan aflæses i figuren. Vårbygudbytterne er baseret på udbytterne, der er præsenteret i figur 1. Der er regnet med afregningspriser på 110, 115, og 105 kr. pr. hkg for henholdsvis vårbyg, vinterhvede og vinterrug. Udgifter til udsæd, etablering og ukrudt efterår er afholdt for vinterhvede og vinterrug og indgår derfor ikke i beregningerne. Der er regnet med alle omkostninger inkl. pløjning ved etablering af vårbyg.

Nedenstående graf viser en generel ligevægtskurve for det krævede udbytte i vårbyg for at

opnå samme indtjening som vinterhveden, hvor udgifterne til udsæd, etablering og ukrudt ikke indgår i de ovenstående priser.

